ORDO FRATRUM MINORUM

Braća i maleni danas

Red u ovom vremenu

Fra Massimo Fusarelli, OFM
Generalni ministar
Rim, 8. prosinca 2024.

©: Hermanos y Menores Hoy
Fra Gerardo Candelario Rito, OFM

Gotovo tri i pol godine nakon Generalnog kapitula 2021., smatrao sam da je sada prikladno vrijeme predstaviti braći Reda našu današnju situaciju. Predstavljanje koje smatram potrebnim, jer mi je povjerena služba koju ću vratiti na Duhove 2027. i dobro je da braća mogu čuti kako vidimo Red u svijetu kao Generalni definitorij i službe animiranja Kurije, da bismo ispunili ono što nam je Generalni kapitul povjerio.

Smireno sam ponovno pročitao Duhovsko pismo iz 2000. pod naslovom *Red danas* fra Giacoma Binia, tadašnjeg generalnog ministra, i smatram da je još uvijek aktualno. Sada se pitam, zahvaljujući slušanju i vas mnogih, gdje smo i kakva je budućnost pred nama.

Prije svega zahvaljujem Svevišnjem dobrom Gospodinu za sve vas, ljubljena braćo, za dobro koje vidim posijano među nama i koje često možda ne vidimo, ali je tu. Zahvalan sam za nježnu vjernost mnoge starije braće, za entuzijazam mlađih, za želju za novim početkom mnoge zrelije braće, za borbe koje mnogi podnose za bolnu vjernost, za zalaganje mnogih uz narod i za siromahe. Također sam zahvalan za „sinodalno" putovanje, koje je u tijeku u Redu, zahvaljujući kapitulima na rogožinama koji se organiziraju u mnogim entitetima i koji će kulminirati na Međunarodnom kapitulu na rogožinama od 1. do 8. lipnja 2025. u Porcijunkuli pa stoga i na Plenarnom vijeću (8. do 11. lipnja 2025.). Sjesti zajedno s laicima i franjevačkim redovnicama i poslušati što nam Duh govori je nešto novo za nas za što sam siguran da će donijeti puno ploda.

Polazim od Božje riječi koju slušamo u knjizi proroka Ezekiela u pogl. 37, 11-14:

> *Reče mi: "Sine čovječji, te kosti – to je sav dom Izraelov. Evo, oni vele: 'Usahnuše nam kosti i propade nam nada, pogibosmo!' Zato prorokuj i reci im. 'Ovako govori Jahve Gospod: Ja ću otvoriti vaše grobove, izvesti vas iz vaših grobova, narode moj, i odvesti vas u zemlju Izraelovu! I znat ćete da sam ja Jahve kad otvorim grobove vaše i kad vas izvedem iz vaših grobova, moj narode! I duh svoj udahnut ću u vas da oživite, i dovest ću vas u ašu zemlju, i znat ćete da ja, Jahve govorim i činim' – riječ je Jahve Gospoda."*

Čini mi se da smo i mi upoznati s kušnjom babilonskih prognanika. Promjena doba i stalna antropološka mutacija tjeraju nas da preispitamo kako razumijemo rođenje, život i umiranje; nevjerojatan razvoj na polju znanosti tjera nas da preispitamo – također zahvaljujući ozbiljnijem i sustavnijem studiju u svrsi poslanja[1] – naš identitet, naše mjesto u svijetu i naš poziv na transcendenciju; smanjenje broja zvanja u nekim područjima a u nekima i mnogo više, zajedno s izazovima koji utječu na mir, naš zajednički dom i vjersku slobodu, zahtijevaju od nas ozbiljno razlučivanje kako bismo prepoznali prisutnost i djelovanje Gospodina među nama i oko nas.

Možemo se zaustaviti na onome što ne funkcionira ili zadovoljiti se onim što postoji prihvaćajući pasivno promjene koje su u tijeku. Pokušavam dakle, zahvaljujući slušanju mnogih od vas u svijetu, prepoznati dah Duha na našim osušenim kostima: on je taj koji nas tjera da ljude i situacije gledamo s više točke da se odvažimo više i brinemo za naš život po Evanđelju, počevši od nekoliko bitnih i konkretnih izbora. Tu nam pomažu proslave franjevačkih obljetnica 2023–2026. zajedno s kapitulima na rogožinama, čije plodove iščekujemo da ih svi zajedno podijelimo.

Nudim vam ovo razmatranje u tri točke koje nam je dalo Plenarno vijeće 2018. godine u Nairobiju[2]:

1. **Braća i maleni**
2. **Kontemplativni danas**
3. **U poslanju sa i među siromasima**

[1] *Studij i poslanje Reda manje braće danas*, pismo fra Johna Vaughna, generalnog ministra (13. lipnja 1981); Generalno tajništvo OFM za Formaciju i studije, Ratio Studiorum, 28-30 i II. dio, Rim 2001.

[2] *Tko ima uši, neka posluša što Duh govori...* Manjoj braći danas, PCO dokument, Nairobi 2018., br. 92.

Braća i maleni

Generalni kapitul 2021. zatražio je od nas da nastavimo produbljivati svoj identitet braće i malenih. Radimo to već najmanje šezdeset godina. Kada će doći vrijeme za pravi restart, da živimo kao braća i maleni u vremenu koje nam upućuje nove i neodgodive izazove?

Kvasac bratstva u podijeljenom svijetu

Svakako otkrivamo da biti braća i maleni danas znači ponovno odgovoriti na ovaj poziv u sve više podijeljenom i nasilnom svijetu, svijetu kontaminiranom mentalitetom rata. Različite stvarnosti naroda i kultura često se odbacuju, omalovažavaju, svode na suhe kosti pa čak i sprječavaju u ime modela razvoja koji u središte ne stavlja čovjeka, već interese sve manjeg broja ljudi.

Biti braća i maleni stoga poprima istinsku proročansku dimenziju navještaja i osude. Navještaj je Božji poziv da budemo njegova djeca i stoga braća među sobom. Iz tog temeljnog jedinstva možemo držati na okupu razlike, identitete koji riskiraju međusobnu borbu do točke uništenja, i samo poricanje načela bratstva, koje nam je papa Franjo ponudio u *Fratelli tutti*[3]. Zapravo, oko nas, na mnogo načina prevladava paradigma osvajanja i eliminacije drugih.

Kako ne shvatiti da su u ovom povijesnom trenutku ratovi i sukobi, zajedno s klimatskim promjenama, stvarnost koja iz godine u godinu povećava broj migranata i izbjeglica u svijetu, sa svim posljedicama koje iz toga proizlaze, uključujući i namjeru zatvoriti granice i srca?

Zbog toga, kako ne osuditi sve što ljudska bića svodi na instrumente razvoja koji pogoduje samo nekolicini, i što niječe beskrajno dostojanstvo svake osobe? Tko ne vodi brigu o zajedničkom domu te ga čini boravkom rezerviranim za nekolicinu privilegiranih?

Znakovi vremena snažno dovode u pitanje našu odgovornost kao braće i malenih da se brinemo za naš zajednički dom i da budemo posrednici mira.

Ova optužba je sve hitnija. Na svojim putovanjima mogu iz prve ruke vidjeti mnoge etničke, plemenske, regionalne i sukobe kultura, sve do manipulacije religijom u političke svrhe.

Jedan od najljepših znakova s kojima se susrećem je onaj kada vidim koliko nas je ostalo na mnogim mjestima prijeloma, među najbolnijim i zaboravljenim predgrađima, često obilježenim ratom, rizikom života i nasiljem i velikim siromaštvom.

[3] Papa Franjo, *Enciklika Fratelli tutti,* Rim 2020., br. 6-7.

Nije li ostanak, briga za ono što je ljudsko, možda prvi navještaj Evanđelja, znak franjevačkog bratstva, poniznosti i podrške?

Nećemo li možda naučiti umijeće bratstva i malenosti upravo na mjestima loma, a ne u zaštićenim sredinama udaljenim od stvarnosti? Zato se vratimo kao hodočasnici i stranci[4] na putove današnjih ljudi, osobito one najprašnjavije i najteže, i otvorit će se put Evanđelja.

Uistinu braća

Ova objava i osuda polazi prije svega od stvarnosti našega života kao braće i malenih. Članak 1. Konstitucija jasno nam govori da je "Red bratstvo". Stoga je ono konstitutivno za naš identitet. Toga se uvijek trebamo sjećati, jer iako je bratstvo velik dar, ono je također krhko i ranjivo. Slušam braću u različitim dijelovima svijeta o ljepoti ovog dara, s radošću pripadnosti, koja u nekim regijama i kulturama postaje sve intenzivnija, dok se opet u drugima mnogo više bori za afirmaciju.

Impresivno je vidjeti razlike između kontinenata i kultura.

Biti braća je prije svega okruženje, sačinjeno od ljudskih odnosa o kojima brinemo. Zbog toga je vrlo važna kvaliteta komunikacije među nama, koja je često preslaba. Mnoga braća u svijetu mi ovo govore ili pišu. Hajdemo to ozbiljno provjeriti!

Uostalom, dobro znamo da u odnosu s drugim mogu susresti i sebe. Odavde otkrivamo sebe kao ljude u odnosima i možemo produbiti i živjeti svoj identitet kao braća među sobom i s mnogim drugima: dopustimo da nas odnosi dotaknu i povrijede, nemojmo ostati zatvoreni u nekoj vrsti ljudskog i duhovnog autizma koji nas boli, a ne dopušta da rastemo.

Raste posvuda među nama potreba za međugeneracijski dijalog unutar bratskog života, potrebno je upoznati i cijeniti jedni druge, kako stariji tako i oni u odrasloj dobi i mlađi, nadilazeći zatvorenosti i predrasude. Nitko nije toliko siromašan da ne može obogatiti svoju braću i druge osobe!

Ako s nama danas i mnogi ljudi imaju poteškoća živjeti u zdravim odnosima, poslušajmo poziv pape Franje u *Fratelli tutti* na "društveno prijateljstvo", kao način da "sanjamo i razmišljamo o drugom čovječanstvu"[5]. Franjevačka obitelj, počevši od sestara Klarisa, preko laika FSR-a, do sestara aktivnog života, izvanredna je škola ovog bratskog prijateljstva i to mogu potvrditi na mnogim mjestima. Kapituli na rogožina nam to pokazuju. Ne uzimamo zdravo za gotovo niti očekujemo bratsku ljubav od drugih. Počnimo mi, inače bismo mogli dopustili da se nažalost ugasi ili da i umre.

[4] Rb VI,1.

[5] Papa Franjo, *Fratelli tutti, n. 127.*

Braća u mozaiku kultura

Prisutni smo u 120 zemalja svijeta, a time i u sve šarenijem mozaiku različitih kultura i to ima veliki utjecaj na našu bratsku stvarnost. Pozvani smo proširiti prostor našeg šatora, prihvatiti oblike i načine kako biti manja braća koji su drugačiji od onih na koje smo navikli. Ako je u najstarijim prisutnostima Reda možda postojala misao, često neizražena, o "držanju" neke vrste prvenstva karizme i prema tome mogućnosti gotovo "prenošenja" na druge, danas moramo priznati sa zahvalnošću da nam ona također dolazi iz vrlo različitih kultura, jezika i iskustava. Upravo oni traže da od prvih prime ljepotu tradicije, žive i plodne, a sa svoje strane da ih se na nov način sluša i cijeni. Zbog toga je komunikacija, razmjena između naše kontinentalne stvarnosti i različitih entiteta sve važnija[6] (6) i nitko se ne može zatvoriti u sebe.

Dapače, trebamo poslušati najmlađe među nama. Nedavni susret u Asizu, 155 brače s privremenim zavjetima iz Europe, bio je vrlo lijep i obećavajući primjer ove metode.

U svijetu je karizma živa i poprima nove oblike. Od otvorenosti prema drugim vjerama i kulturama Azije do snage radosti vjere u Africi, od pažnje prema stvarnosti Latinske Amerike do prisutnosti u postsekularnom svijetu Zapada, dakle nalazimo se u jednom plodnom zadoblju . Međutim, uvijek postoje razvoji i izrazi bez presedana u našem evanđeoskom životu koji od nas traže brigu, kako u međusobnom slušanju tako i u inkulturaciji.

Ne poistovjećujmo karizmu s nekim povijesnim oblicima, otvorimo se dar Duhaa, uvijek novog i iznenađujućeg, sposobnog da nas oživi, "restartira"! Može li to možda biti dar koji nam već daju osobito braća iz Afrike i Azije?

➢ *Trebaju nam konkretni laboratoriji internacionalnosti, kako je od nas tražio Kapitul*[7]*. Naša nas je povijest previše zatvorila u autonomiju provincija, koje je sada vrlo mala. Čini mi se da je došlo vrijeme da zajedno razmislimo i odlučimo o međunarodnim i međuprovincijskim bratstvima, počevši od kuća za početnu formaciju, gdje različiti kandidati mogu prevladati svoje granice i uključiti se u druge svjetove. Neke od tih kuća već postoje; možemo poduzeti odlučnije korake i o tome će moći raspravljati Generalni kapitul 2027.*

---

[6] *Kao odgovor na poziv Duha Svetoga kao braće i malenih u Crkvi i u svijetu, Završni* dokument Generalnog kapitula 2021. (= ZD), Mandat br. 33.

[7] *ZD, Mandat* br. 33.

➢ *Povjerenstvo za ekumenski i međureligijski dijalog nastavlja svoju službu, sazrijevajući izravan i hitan apel za međukulturalni dijalog, u svijetu koji je sve više obilježen znakom vremena tj. sve većim brojem migranata.*

➢ *Ova bratstva ne odnose se samo na odgojne ustanove. U Londonu se osniva Međunarodno bratstvo, poslanja i karitativnog djelovanja, kako bi poduprlo život i poslanje u toj zemlji u koju su prva manja braća stigla 10. rujna 1224. U različitim misijskim zemljama bratstva su međunarodna. Zasigurno je napornije i mnogi sanjaju o tome da bi mogli dobiti natrag "svoje" misije, ali ovo otvaranje je proročanski znak unutar nekih anakronističkih granica i stoga je ovo navještaj Kraljevstva. Nemojmo se obeshrabriti!*

➢ *Kao Generalni definitorij htjeli smo susret braće iz Europe s privremenim zavjetima u Asizu prošlog srpnja kako bi se čuo njihov glas o sadašnjosti i budućnosti naše prisutnosti na tom kontinentu. Njihov je odaziv bio izvanredan i ulijeva nam povjerenje. Važno je našu mlađu braću u franjevačkom životu smatrati protagonistima putovanja, a ne samo primateljima. Zašto ne razmišljati o sličnim susretima u drugim područjima?*

➢ *S ovog susreta privremeno zavjetnika dobili smo potvrdu i poticaj za rad na Smjernicama „za najbolje korištenje društvenih medija, uzimajući u obzir kulturni i geografski kontekst, kao i protokole za liječenje ovisnosti o društvenim medijima"*[8].

Braća u međusobnoj poslušnosti

Prva škola da bi bili manji jest bratstvo. Sveti nas Franjo podsjeća da prihvatimo jedni druge kao dar i da ostanemo međuovisni u međusobnoj poslušnosti[9]. Poslušnost prije svega Evanđelju, životu i konkretnoj braći. Ovo je škola koja nas čini braćom i sestrama među sobom i s drugima. Moramo ponovno preuzeti obvezu poslušnosti, koja je središnja za svetoga Franju. Dok sa zahvalnošću vidim da mnogi među nama žive u duhu poslušnosti, čak i kada to postaje teže, ne mogu sakriti da je za previše braće poslušnost postala slobodna individualna opcija. Ozbiljno podsjećam da se na taj način dovodi u opasnost vlastito cjelovito spasenje, zatvarajući se u isključivoj afirmaciji samoga sebe.

[8] *ZD, Mandat* br. 16.
[9] Vidjeti *Rnb IV*,13.

Ovom stavu dajemo dobro poznato ime individualizam. Ovdje mislim na egoistične oblike narcizma koji prožimaju kulture u koje smo uronjeni. Svakako je istina da je u našoj tradiciji važna centralnost i vrijednost svake osobe sa svojom posebnošću, tj. individua. Problem nastaje kada se jedno pravo nameće kao apsolutno na štetu drugih, uz isključivo afirmiranje vlastitih potreba i zahtjeva.

Ne vidimo li možda realnost onih koji samostalno upravljaju svojim životima, uslugama, novcem, vremenom i odnosima?

Poslušnost nije samo formalno odgovoriti da za premještaj s vremena na vrijeme. Riječ je o međusobnom pripadanju, o darivanju i povjeravanju bratstvu[10], tj. "svaki dan na svojim ramenima nositi sveti križ Gospodina našega Isusa Krista"[11]. Ako ne nađemo ovu vezu zajedno, koja nije izborna, izvan smo Franjinog duha i volje i naše se bratstvo raspada.

Nije lako živjeti ovako kada nam tolike sirene našeg vremena govore "budi svoj", gurajući nas prema apsolutnom individualnom razvoju, oslobođenom od drugih, bez borbe i transcendencije.

Radije se oslobodimo uvjetovanosti kako bismo živjeli u zdravom odnosu s drugima.

A to je i istinit da kada se brat počinje udaljavati od bratstva je i prvi simptom osobne ljudske krize i krize zvanja. Naučimo biti blizu jedni drugima, brinimo se s milosrđem za sretne i teške trenutke svakog od nas. Duh puše ovdje na osušene kosti naših pretpostavljenih autonomija da oživimo, ne bojmo se primiti ga!

Danas također jedan dio naše poslušnosti i malenosti je brojčano smanjenje i različiti oblici ranjivosti koje doživljavamo. Ne možemo ih zanijekati niti ih smatrati nekom vrstom „sramote". To je jednostavno stvarnost s kojom se treba nositi i kroz koju nam Duh sigurno govori nešto važno, kao i u drugim teškim i bolnim stvarima koje proživljavamo.

Čak i uz prisutnost mnoge starije i bolesne braće među nama, Duh nas poziva da svoju stvarnost gledamo s uzvišene točke. Duh nam daje da iz prve ruke iskusimo našu krhkost i sposobnost za uzajamnu njegu. Kod koliko starije i nemoćne braće u svijetu vidim kako svijetli svjetlo uskrsnuća i mir dugog putovanja u franjevačkom životu!

Zahvaljujmo Gospodinu za ovo sjeme života i povjerimo mu one koji s većim poteškoćama i samoćom žive ovo vrijeme života, u kojem možemo nastaviti živjeti po evanđelju, našem Pravilu.

Poslušajmo što nam Duh govori kroz krhke živote mnoge braće.

---

[10] Usp. *Formulu zavjetovanja*, u GC 5,2: "Svim srcem se povjeravam ovom bratstvu".

[11] *Am* V, 8.

➢ *Uzajamna poslušnost također traži od nas hrabrosti da zajedno vidimo naše sadašnje strukture, od Generalne kurije do konferencija, a započeli smo prema zahtjevu Generalnog kapitula*[12]*. U Kuriji je provjera provedena na svim područjima i utvrđeno je da posredovanje potiče suradnju između Ureda, na organiziraniji način za one za animaciju, tj. za misije i evangelizaciju, za odgoj i studije i za PMOS. Taj se stil također prenosi u animaciju konferencija, koje hitno trebaju obnovu, uključujući i konferencijske unije, kako bi postale operativnije, a ne toliko dekorativne u našem institucionalnom okviru. Iz tog smo razloga osnažili godišnji susret predsjednika, želeći ga učiniti gotovo "proširenim" definitorijem i dajući mu ovlasti da odobrava godišnji proračun Generalne kurije, kao stil i praksu transparentne bratske ekonomije. Veliki korak!*

➢ *Također smo počeli proučavati povijest konferencija i promišljati ovo posredovanje. To je posao u tijeku. U međuvremenu, Afrička konferencija bit će podijeljena na Anglofonu konferenciju (uključuje luzofone govornike) i Frankofonu konferenciju, dok će Sveta zemlja, Egipat, Maroko i gvardijanat Turske činiti Južnomediteransku konferenciju ad experimentum. COMPI i CONFRES postali su jedna konferencija u listopadu ove godine. ESC ponovno promišlja svoju buduću strukturu.*

➢ *Razmišljanje o strukturama seže do organizacije studija i misija. Sada je mnogima od nas očito da smo naslijedili strukturu koja je preteška za našu današnju stvarnu snagu kao i za dostupnost sredstava koja imamo. Često je više uredskih mjesta koje treba popuniti nego što ima fratara! Potičem neke entitete i konferencije da olakšaju strukturu, da integriraju službe i područja animacije. Zato nam je potrebna hrabrost da eksperimentiramo, dajući za sada potrebne olakšice i tako iskustvom pripremimo reviziju našeg zakonodavstva.*

➢ *Pratimo i usmjeravamo procese restrukturiranja entiteta u raznim dijelovima svijeta, kako za ujedinjenje entiteta tako i za stvaranje novih, sa svim problemima, često vrlo složenim, koje ti putovi nose sa sobom. Afrika je kontinent koji vidi rađanje najviše entiteta, Europa i Sjeverna Amerika vide više ujedinjenja, Azija i Oceanija stvaranje novih entiteta koji se oblikuju ili moraju promisliti o svojoj sadašnjoj strukturi.*

[12] Usp. ZD, *Mandat* br. 31.

➢ *Dio toga je i potreba da se preispitaju strukture i sadržaji odgojnih tapa, bolje ih prilagođavajući današnjim uvjetima koji su se promijenili.*[13] *Posjećujući Entitete, moram priznati da smo se malo zaustavili u promišljanju raznih tapa odgoja. Ponavljaju se stalno teme kao što su pratnja, odgojni razgovor, odgojno bratstvo i drugo. Vidim da mnogi shvaćaju da je sadašnji sustav stupnjeva obrazovanja nedostatan za nove generacije. Pastoral zvanja također zahtijeva više pažnje i inovacija u metodama, u govoru i u praksi. Iz tog razloga, moja je namjera zamoliti Generalni kapitul 2027. za mandat da duboko preispita Ratio Formationis Franciscanae Reda.*

➢ *Studije u Redu također treba ponovno pokrenuti, uzimajući u obzir naše stvarne snage i profil naših kandidata. Također nastavljamo provjeravati napredak, akademsku kvalitetu i organizaciju Papinskog sveučilišta Antonianuma, i to s pogledom u budućnost. Dok je projekt Franjevačkog sveučilišta zaustavljen zbog razlika u vizijama o rađanju novog instituta koji bi spojio dosadašnje, Sveta Stolica nastavlja reviziju rimskih akademskih institucija i mi smo u potpunosti tome otvoreni.*

Manja braća… i to je to!

Generalni kapitul je od nas je zatražio da produbimo svoj identitet, identitet svih, a ne samo naše braće laika.[14] I to učiniti slušajući upravo onu braću među nama koja se odazivaju na poziv da budu manja braća u jednostavni. To je aspekt našeg življenja *sine proprio*, koji za Franju odgovara samom načinu Kristova postojanja kroz njegov život. On je postao naš put i otvara nam putokaz da živimo kao manja braća. Ovim pozivom Gospodin nam je dao sve, prije svega da budemo najmanja braća, koja mogu stajati na zadnjem mjestu, onome koje nam dopušta da ulazimo u odnose sa svima, a da se ni s kim ne natječemo.

Pokrenuli smo kontinentalne susrete braće laika kako bismo odgovorili na zahtjev Generalnog kapitula, najviše vlasti Reda. Bili su to važni trenuci. Znam da je bilo otpora u tom smislu među nekoliko fratara. U nekoliko sam navrata napisao i obrazložio da je to poslušnost koju dugujemo Kapitulu. Poslušnost motivirana s jedne strane smanjenjem broja braće, a s druge strane, prije svega, slabljenjem najdubljeg smisla našeg poziva, a to je upravo biti jednostavno braća i maleni. Ne možemo se odreći te posebnosti našeg poziva.

[13] Usp. ZD, *Mandati* br.11-13.
[14] Usp. ZD, *Mandati br.* 1 i br. 2.

Rekao bih apsurdno: radije neka mi oduzmu svećeničku službu nego stvarnost brata i malenog. Mogu se i dalje odazivati franjevačkom pozivu, a da nisam svećenik, ne mogu to činiti, a da nisam brat i malen.

U mnogim pokrajinama Reda, čak i često osobito u onima u kojima nas je sve više, prevladava klerički element i, nedovoljno shvaćen i življen, ozbiljno riskira zamračenje našeg najdubljeg identiteta.

Čini se da je za mnogu braću prvi cilj ulaska u Red postati svećenici, a ne primarno braća i maleni. U nekim područjima, ulazak u vjerski institut je put više tražen nego onaj u sjemenište. Ministerijalna služba, u ne malim dijelovima svijeta, još uvijek jamči viši društveni status, pristup ekonomskim resursima i također daje određenu svetu aureolu. Drugdje se ministerijalna služba podudara s vertikalnom vizijom Crkve i sa prvenstveno individualnom težnjom, više nego sa odgovorom na poziv Crkve. Također vidimo kako među nama prečesto nedostaje dobra i zdrava teologija redovničkog života u smislu učeništva i ministerijalne službe u smislu služenja.

Često se pitam što bi se dogodilo kad bismo se odrekli ministerijalne službe i tako morali živjeti u svojim bratstvima kao braća i maleni. Znam da se podsmjehujete dok ovo čitate. Ali pokušajmo to zamisliti na trenutak. Što bi od nas ostalo? Kako bismo preispitali svoje živote i svoju misiju? Što bismo učinili s većinom naših prisutnosti, koje se još uvijek temelje na pastoralnom pristupu koji se previše vrti oko ministerijalne službe? Kako bismo se vidjeli u Crkvi koja je često još previše usredotočena na službu svećenika? Tko bismo bili kao redovnici među Božjim narodom? Ovo pitanje uvijek vrijedi, čak i sada kada nas je 85% braće klerika.

Iz tog razloga moramo preispitati naše etape početne formacije kako bismo s više hrabrosti i slobode navijestili specifičnosti našeg poziva i ne "gurali" nikoga prema ministerijalnoj službi. Istodobno, moramo produbiti teološko značenje i pažljivo provoditi potrebno i strogo razlučivanje onoga što ostaje poziv Crkve, a ne individualni izbor. Većina nas živi poziv manje braće zajedno s pozivom ministerijalne službe: ne uzimajmo ovaj dvostruki poziv zdravo za gotovo i produbimo ga, iz središta naše karizme i za plodno služenje Božjem narodu kao manja braća .

Vjerujem da će nam susreti konferencija koji se održavaju kao i međunarodne iduće godine dati novi poticaj da ne odustanemo od svog poziva braće i malenih. Možemo ga ponovno otkriti kao proročanstvo na koje nas Gospodin poziva za ovo vrijeme, ranjeno tolikim podjelama i za našu Crkvu, koja dok pokušava slijediti sinodalni put, također doživljava toliko otpora i previše nostalgije za prošlim uzorom koji više ne postoji. Radije, tražimo ono što je po Evanđelju plodno za život i bratstvo, a to nam je jako potrebno u cijelom svijetu.

Braća u odnosima čistog srca i čednog tijela

Uvijek možemo iznova početi živjeti kao braća, u mjeri u kojoj znamo prevladati autoreferencijalnost, koja je danas tako raširena. Ona nas priječi da "čistim srcem i čistom dušom služimo, ljubimo, častimo i klanjamo se Gospodinu Bogu, što on sam prije svega traži"[15], tako "da ga primimo čistim srcem i čistim tijelom svojim"[16].

Ljepota posvećene čistoće na koju smo pozvani dio je ovog putovanja. Prema svetom Franji ona počinje u našoj volji, u osjećajima i u riječima koje ih izražavaju. U konačnici to je izraz poslušnog i *sine proprio* života, sposobnog pronaći se u daru samog sebe.[17] Zbog toga ona se odnosi na cijelu osobu, sve do tjelesnosti i seksualnosti. Zahvaljujem Gospodinu za velikodušan odgovor tolike i tolike braće na ovaj dar. Čedno življenje sjaji kroz cijelu osobu, pročišćenu od zlobe, duha posjedovanja i potrage za isključivom individualnom dobrobiti, za samoostvarenjem koje druge ostavlja u pozadini, za oblicima samozadovoljstva za koje je sve dopušteno, čak i slobodno izražavanje vlastite seksualnosti. Evanđeoska dinamika je naprotiv ona ljubavi koja daje uz gubitak. Naša afektivnost i seksualnost, ekstatične po svojoj prirodi, usmjerene su izvan sebe, na dar sebe: «mi znamo da smo prešli iz smrti u život, jer ljubimo svoju braću. Tko ne voli, ostaje u smrti."[18] Ljubav koja se daje vodi nas kroz smrt i otvara nas punom životu.

Dobro znamo da je čistoća blago koje nosimo u glinenim posudama.[19] To je zahtjevan poziv i traži od nas da se borimo za prianjanje uz Gospodina Isusa, u poslušnosti, bez ičega svoga i čedni.

Možemo je živjeti radosno rastući kao ljudi u zdravim odnosima, u slobodi koju nam je Krist dao i koja nas čini istinski slobodnima.[20] Doživljavamo je kao izvanredan poziv! Iz tog razloga, nemojmo je nijekati niti je umrtvljavati izborima i ponašanjima suprotnim daru sebe.

Ovaj hod je hitan u različitim kulturama u kojima živimo. Zapadna kultura, s oblicima individualizma i pretpostavljene slobode koje donosi, ne izražava sve osjećaje svijeta. Živimo u stvarnostima i kontekstima u kojima je ovaj diskurs vrlo osjetljiv i zahtijeva drugačiju pozornost: studirajmo ga bez nakane da jedan model namećemo drugome, ali uvijek oslanjajući se na izvore antropologije prosvijetljene objavom.

---

15 *Rnb XXII, 26.*

16 *Fed I,14.*

17 *Gaudium et spes*, 24: «čovjek... ne može u potpunosti pronaći sebe osim kroz iskreno darivanje samoga sebe».

18 1*Iv* 3,14.

19 2 K*or* 4,7.

20 Vidi *Ivan* 8,36.

Ako ne rastemo u ovoj dimenziji, stvarnost zajedničkog života kao braće može se pretvoriti u polje "suhih kostiju" zbog dobro uvježbanih samoća, kao i vrlo jakih ili latentnih sukoba, pogotovo kada među nas uđe želja za moći, afirmacije jedne skupine, održavanja nekih privilegija i afirmacije identiteta i isključivosti jednih na štetu drugih. Toga, nažalost, ima u dosta naših entiteta.

Govorim to s velikom boli, ali ne mogu šutjeti. Zlouporaba moći, savjesti, novca i seksualno zlostavljanje nalaze svoj korijen ovdje i pokazuje kako je naša ljudska zrelost često nedostatna i, na poslijetku, da Bog više nije vitalno središte našeg života, nego to tražimo negdje drugdje.

Ne možemo zanijekati da ove negativne stvarnosti također opterećuju braću u ljudskim poteškoćama i/ili krizi zvanja. Stoga je potrebno njegovati istinsko ozračje bratstva, kako bismo se mogli pomiriti i zaliječiti naše osobne i institucionalne rane.[21]

Neka nam se Gospodin smiluje, potakne nas na istinsko obraćenje i iskrenu pokoru da rastemo u sebedarnoj ljubavi i zračimo čistom, besplatnom, nikad isključivom ljubavlju Očevom.

➢ *Kako bismo dublje proniknuli u ovu vrlo važnu dimenziju, kao Generalni definitorij dali smo mandat Generalnom tajništvu za formaciju i studije, s međunarodnim povjerenstvom koje također čine žene, da rade na dokumentu o osjećajnosti, spolnosti i posvećenoj čistoći, uključujući raspravu o seksualnoj orijentaciji, koja je danas tako osjetljiva i kojoj su potrebne zajedničke smjernice.*

➢ *On će također biti koristan za pratnju braće u poteškoćama, prema zahtjevu Generalnog kapitula.*[22]

➢ *Generalni kapitul 2021. Zatražio je od nas da osnujemo Međunarodno povjerenstvo za Zaštitu maloljetnika i ranjivih odraslih osoba.*[23] *Odmah smo to učinili i osnovali novi Ured u Generalnoj kuriji posvećen ovom danas tako važnom području. Ured želi promicati obuku i prevenciju u entitetima, pratiti izradu Zaštitnih protokola u svakom entitetu, nakon što ih Generalni kapitul učini obveznima. Osim toga, Ured prati izobrazbu braće u različitim područjima Reda za promicanje izobrazbe i prevencije, zajedno s posebnim tečajevima, poput onih koji se održavaju u Nairobiju, Srednjoj Americi, Hrvatskoj, Italiji,*

---

[21] Vidi: *Kao odgovor na poziv Duha Svetoga braći i malenima u Crkvi i u svijetu, Završni* dokument Generalnog kapitula 2021. (= ZD), Mandat br. 14.

[22] ZD, *Mandat* br. 14.

[23] Vidi ZD, *Mandat* br. 9.

Austriji i drugdje. Velik i zahtjevan posao koji prati sazrijevanje i temeljne promjene mentaliteta i kulture u tom pogledu, učeći sve više i više da Zaštita nije puka nužnost, već prije prilika, milost obraćenja i rasta za nas u ovom vremenu

---

➢ *Odlučili smo kao Definitorij, nakon vrlo pažljivog i često bolnog razlučivanja, intervenirati u nekim entitetima prigodom Kapitula potpomognuti dobrim radom Generalnih pohoditelja. Pratimo razne entitete. Promjena koja se događa u našem Redu čini službu animacije i upravljanja Generalne kurije sve važnijom, ne za administrativnu centralizaciju, već za podršku u vremenu koje od nas traži nove izbore i metode kako se ne bismo ograničili na preživljavanje. To vrijedi za sve, čak i za provincije s mnogo zvanja. Zapravo, brojke nisu dovoljne, potrebna nam je kvaliteta i jasnoća kamo želimo zajedno ići. To će tražiti od Generalnog kapitula da preispita funkcije i sastav Generalnog definitorija za širu i detaljnu službu animiranja i pratnje.*

Kontemplativni danas

Već u svojoj poruci Redu „Život s Bogom“ 1970. godine tadašnji generalni ministar Fra Costantino Koser jasno nas je podsjetio na ljepotu i složenost dimenzije vjere koja je središnja u životu Manje braće.[24] A Deklaracija generalnog kapitula iz Madrida ponovno nas podsjeća da je «u središtu franjevačkog života, kao što je vidljivo iz Franjinih spisa i drugih tekstova, iskustvo vjere u Boga, ostvareno u osobnom susretu s Isusom Kristom.»[25].

Fra Herman Schalück, dok je bio naš generalni ministar, rekao nam je: «kao posvećene osobe, naša je osobitost shvatiti prisutnog Boga, slušati ga, promatrati ga, svjedočiti ga svojim životom i naviještati ga s riječju. Budućnost će uvelike ovisiti o našoj sposobnosti da svjedočimo Boga prisutnog u ovom složenom svijetu, pretačući iskustvo koje imamo o Njemu u život, u nasljedovanju siromašnog Isusa Krista, prema primjeru svetog Franje.”[26]

Moramo priznati da je svijest o ovoj temeljnoj orijentaciji našeg života oslabila. Zapravo, ne možemo reći, ako smo iskreni, da su naša bratstva, u svojoj velikoj većini, usredotočena na traženje Gospodina i na njegovu hvalu, oko slušanja Riječi, Euharistije i mudrog čitanja znakova vremena.

Često je naša zajednička molitva svedena na «minimalnu» - jutarnja, večernja kad ide sve dobro, a općenito vrlo malo mjesta se ostavlja za šutnju i meditaciju, premda naše konstitucije zahtijevaju svaki dan.[27] Vrlo rijetki su eremi – isposništva u kojima se može živjeti po duhu Pravila isposništava svetoga Franje.[28] Doista se čini da ne možemo ovu jednostavnu stvarnost staviti u središte: mi smo Manja braća jer smo odgovorili na Gospodinov poziv da pripadamo samo njemu i naš život u misiji potječe odavde.

Ovdje ne govorim samo o obdržavanju nekih trenutaka molitve ili pobožnosti. Ono što me najviše zabrinjava je vidjeti kako je među nama traženje Boga, spremnost da ostanemo u njegovoj prisutnosti u stalnom slušanju njegove Riječi , toliko oslabljena ili rekao bih nije više vidljiva i svjedočena.[29] Gospodina može susresti samo onaj tko doživi neku gestu izlaska izvan sebe, predanja izvan sebe, izvan onoga što je nužno, jer se tada razumije nešto od Božjeg otajstva i onda se ponovno dobije žar molitve potpomognute postom[30] i ljubavlju.

---

[24] Constantino Koser, *Život s Bogom, Poruka 8. studenog 1970.*, Enchiridion OFM I, 176ff.
[25] *Poziv Reda danas*, Deklaracija generalnog kapitula u Madridu, Enchiridion OFM I, 389.
[26] Hermann Schalück, *Ispuniti zemlju Kristovim evanđeljem*, Rim 1996., 111.
[27] Usp. *SG* 9,2.
[28] Usp. *SG* 15.
[29] Usp. *Rim* 8,24.
[30] Vidi *Rb* III, 5-8 i CG 34,2.

Hitno nam treba ovaj izljev ljubavi. Neće nas obnoviti projekti i velike građevine, niti će nas spasiti svjetovni programi. Zaista je središnje pitanje: "Kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?"[31] „Suhe kosti" našeg duhovnog traženja mogu ponovno ustati ako prihvate dah Duha da idemo izvan sebe, prema susretu s dramama patnje ljudskog tijela, jer „*kršćansko spasenje ulazi u dubinu boli svijeta*, koji ne zahvaća samo ljude, nego cijeli svemir, samu prirodu, čovjekov oikos, njegovu vitalnu okolinu; zahvaća stvaranje kao „zemaljski raj", majku zemlju, koja bi trebala biti mjesto radosti i obećanje sreće za sve".[32]

Ima braće koja ponovno otkrivaju tu dimenziju i otvaraju se svetom djelovanju Duha te ostaju vrlo vjerni životu molitve, njegujući kontemplativni pogled na svijet: oni su milost za sve nas. Mnoge od naših siromašnih sestara Svete Klare svojim nas svjedočanstvom uvijek podsjećaju na taj prioritet i zahvaljujemo im što održavaju plamen karizme. Problem je u tome što to teško ne činimo zajedno, ne dijelimo radost i napor vjere i molitve te gotovo nerado i govorimo o tome. Neka se braća često pridružuju pokretima ili grupama entuzijastične i emotivne prirode, ne uvijek dobro usredotočene na bitne točke istinske kršćanske duhovnosti. Drugi slušaju tradicionalističku struju koja sanja o nemogućem povratku u mitsku prošlost i od liturgije pravi trkaćeg konja, što na kraju potkopava jedinstvo Crkve.

Čini se da se u našim bratstvima ta hrana često ne nalazi pa je tražimo drugdje.

Ova kriza zahvaća sve stvarnosti u kojima se nalazimo. U mnogim zemljama i kulturama religiozni je smisao još uvijek jak i raširen, a ovdje je riječ o evangelizaciji religiozne dimenzije u njezinu vlastitom kršćanskom smislu te o sazrijevanju i prepoznavanju znakova sekularizacije koja nadolazi i već je u tijeku.

U zapadnom svijetu živimo u vremenu u kojem se religiozna činjenica sada smatra samo privatnom i Bog postaje jedna hipoteza među ostalima. Čini se da vjerovanje postaje sve teže i traži od nas drugačiji i novi način da to činimo. I mi smo suočeni s oblicima Božje odsutnosti; i mi možemo doživjeti njegovu udaljenost. Ne bojmo se te "praznine", slušajmo je, pričajmo o njoj, čak prihvatimo da moramo ponovno početi vjerovati. Ali počnimo ispočetka, preklinjem vas.

Radi se o tome da ponovno krenemo od svakodnevne molitve, od molitve Časoslova koju je Franjo tražio od nas kao znak zajedništva s Crkvom. Početi svaki dan iznova otvarati Evanđelje u vremenu tišine, meditacije i tihe molitve.

[31] *Luka* 18,8.

[32] Papa Franjo, *Poruka za Svjetski dan molitve za brigu o stvorenom* 2024, br. 2.

Možemo pronaći i oblike molitve naše franjevačke tradicije.[33] Podsjećam sve nas da je dobro da ostanemo ponizni i vjerni molitvi Crkve, poduprti slušanjem Božje riječi, koja hrani našu zajedničku i osobnu molitvu te nas odgaja za mudro i proročko čitanje povijesti, ljudskih sudbina s kojima se susrećemo, te našeg vlastitog puta.

- *U ovom trogodišnjem razdoblju obnovili smo Međunarodnu komisiju za duh pobožnosti i tematski smo je stavili u generalno tajništvo za studij i odgoj, tako da se ova aktivnost može uklopiti u cijelom razdoblju školovanja. Prošle godine u Asizu smo imali susret gvardijana kuća molitve, samotišta i sličnih središta u Redu, s dobrom razmjenom iskustava i zanimljivim rezultatima. Trenutno se izrađuju susidiji koji će nam pomoći na ovom području i kao i u pokretanju ovakvih prisutnosti.*

- *Potrebno je obnoviti zalaganje za trajnu formaciju i provjeriti kako tražiti od braće redovite i dobro pripremljene osobne sabatike kako bi malo stali, dobili novu motivaciju i počeli iznova.*

- *Započeo sam reviziju Konstitucija klarisa u svjetlu novijih dokumenata Svete Stolice. Jedna međunarodna komisija radi i već je na dobrom putu. To je vrlo lijep put dijeljenja života i karizme, kako bi se pokazala njena ljepota i potrebe danas.*

[33] Usp. *SG* 12.

U poslanju sa i među siromasima

Fra John Vaughn, tadašnji generalni ministar, napisao je pismo «Afrika nas zove: nova prisutnost našeg Reda u Africi» 1982. godine, da budemo misionari na tom kontinentu, s novim stilom, pažljivim u pogledu međuprovincijalnosti, franjevačke duhovnosti, prioritetu bratstva nad radom, odgovarajućoj pripremi braće, te rastu franjevačke obitelji.

Od tada je naša prisutnost na kontinentu značajno porasla. Isto se, na različite načine, može reći za Aziju i Oceaniju. Ta nas obilježja podsjećaju da su "sva braća, vođena Duhom Svetim, poslana naviještati Evanđelje... Sva braća sudjeluju u nalogu evangelizacije cijele Crkve".[34] Zahvaljujući ovom nalogu «braća, gdje god bila i koju god djelatnost obavljala, trebaju se posvetiti službi evangelizacije»,[35] ne zaboravljajući da je to «bratsko zajedništvo, poduprto molitvom i pokorom, prvo i najsvjetlije svjedočanstvo evanđelje ».[36]

Poslani za…

Polazim od ovih citata, jer vjerujem da su oni dobar podsjetnik na dašak Duha koji nas je stoljećima uvijek poticao da iznova krenemo iz ponizne hrabrosti napuštanja sebe i svoje sigurnosti i udobnosti, čak i duhovne, da odemo u nove zemlje i tražimo prisutnost Gospodinovu među drugim narodima i kulturama, kao i među onima kojima je Evanđelje postalo stranac.

Susrećem dosta braće koji su bili misionari ad gentes ili koji još uvijek jesu, kao i druge koji se odazivaju na ovaj poziv tamo gdje se nalaze. U ovome osjećam neizmjernu vitalnost i polet. Tamo gdje otvorenost prema evangelizaciji stagnira i ograničavamo se na upravljanje onim što postoji, dok god možemo, nešto se gasi.

Misije nas i dalje zovu, pa makar nas bilo i manje, važno je odazvati se kako bi "suhe kosti" života koji riskira da se zatvori u sebe mogle oživiti vatrom Duha koji nas poziva u misije. To se tiče svih nas, jer mi manja braća ne odlazimo u "mirovinu", misionarimo i u bolesti i u starosti.

➢ *U ove tri godine nekoliko sam puta pisao svoj braći tražeći dostupnost za najhitnije misije Reda koje još uvijek ovise o generalnom ministru: bilo je nekih pozitivnih odgovora za Južni Sudan i Papuu Novu Gvineju, koji sada imaju više pouzdanja u svoju budućnost. Postoje pokreti za Svetu zemlju, Maroko,*

---

[34] Usp. *CG* 83.
[35] Usp. *CG* 84.
[36] Usp. *CG* 87,2.

Tursku, ali oni nisu dovoljni. Za Rusiju smo u stisci i čekam velikodušne odgovore. Nova Provincija "N. G. od Guadalupe" u SAD-u otvorila je nazočnost na Kubi, koja se ponovno pokrenuta već nekoliko godina i koja je nedavno zabilježila dolazak novih misionara, ali treba i druge. Neka braća još uvijek odlaze u misije u Boliviju, sjevernu Argentinu i Amazoniju.

➢ *Prema mandatu br. 32. Generalnog kapitula 2021. predali smo Fondaciju Tajlanda Provinciji „San Antonio de Padova" i onu iz Mijanmara Provinciji "San Pedro Bautista", obje na Filipinima. Za Tajland smo odabrali, uz pomno razlučivanje, zatvoriti ono što je ostalo od prethodne prisutnosti, prodati stvari i ponovno krenuti u novo, naglašenije misionarsko područje zemlje. Myanmar ima lijepih zvanja i prisutnost raste.*

➢ *Provincija Bezgrješne u Poljskoj, u dogovoru s Generalnom kurijom, otvorila je novu nazočnost u Bocvani, Africi, dok pokušava bolje poduprijeti one u Kongu, Brazzavilleu, Kamerunu i Središnjoj Africi. Afrička konferencija obvezala se otvoriti našu prisutnost u Nigeriji, dok je nova već započela u Gani, zahvaljujući Provinciji Utjelovljene Riječi.*

➢ *Tečaj za misionare koji se prije održavao u Bruxellesu sada održava Konferencije franjevačke obitelji na raznim kontinentima; to je već učinjeno osobno u Africi, Aziji i Latinskoj Americi i virtualno u Europi za misije u postsekularnim zemljama.*

➢ *Prema zahtjevu Generalnog kapitula[37] odredili smo profil kandidata za misije, zajedno s potrebnim putovima, tražeći posebno probno razdoblje u misiji prije stabilnijeg angažmana. Zapravo, sve je teže ostati u misijama.*

➢ *Također pregledavamo 18 apostolskih vikarijata i prefektura koje su nam povjerene kao Red. Razlučivanje, koje se također provodi zajedno s Dikasterijem za evangelizaciju, usredotočuje se na to koje ne možemo napustiti iz misionarskih, ekoloških i povijesnih razloga, a koje možemo vratiti, također u dijalogu s biskupskim konferencijama.*

---

[37] *ZD, Mandat br. 17 i br. 18.*

Zajedničke linije evangelizacije

Sva evangelizacija koja nam je povjerena nalazi svoj duboki smisao u poslanju. Kao što nas je PCO iz Nairobija podsjetio, «mi smo misija u ovom svijetu; zato Manja braća postoje i tome smo potpuno posvećeni."[38] Misija nas ne zanima kao izolirane subjekte, već sve više kao zajednicu zahvaljujući prisutnosti i protagonizmu laika u našim stvarnostima i strukturama animacije. Sinodalni put koji proživljavamo s kapitulima na rogožinama neka nam bude na pomoći u ovom duhu i obnovljenoj praksi.

➢ *Iz tog razloga sada u ovom kontekstu, izvršenje naloga br.20. Generalnog kapitula u vezi s pisanjem Ratio Evangelizationis za Red pomaže nam u našem razmišljanju. Proces je već dobro odmakao nakon konzultacija s entitetima i prvi nacrt teksta je pri kraju.*

➢ *Suodgovornost s laicima u sinodalnom stilu*[39] *u evangelizaciji vrlo je snažan i hitan poziv za nas, da prevladamo određeni klerikalizam koji nas uvijek vidi u središtu strukture i upravljanja pastoralom. Namjera je da ovo bude jedna od jakih strana teksta.*

➢ *Pozornost treba posvetiti i mladima i mladim odraslim osobama, u smislu evangelizacije i pastorala zvanja*[40]*, dok priznajemo da smo udaljeni od njihovog načina govora i kulture i da moramo ići u korak s Duhom koji nastavlja pozivati mlade k vjeri i potiče nova zvanja.*

➢ *Župe i svetišta važna su mjesta naše evangelizacijske prisutnosti. SGME radi na ažuriranju dokumenata za ova područja, kako bi uvijek sazrijevali kao bratstvo koje evangelizira u ovim pastoralnim prostorima.*

[38] *CPO 2018, 100.*
[39] ZD, *Mandat* br. 25.
[40] ZD, *Mandat* br. 13 i br. 26.

➢ *Generalni definitorij s SGME-om osnovao je dva međunarodna povjerenstva da elaboriraju: a. dokument o našoj prisutnosti i evangelizacijskom djelovanju na golemom digitalnom svijetu;*[41] *b. dokument koji nas nadahnjuje za evangelizaciju putem via pulchritudinis i umjetnosti.*

➢ *Mandat 23 Generalnog kapitula također zahtijeva, preko SGME-a, da vrednujemo i razvijamo predanost Reda pastoralnoj službi odgoja u našim školama i obrazovnim ustanovama. Zbog toga smo obnovili mandat generalnog animatora za ovaj sektor, tako značajan i jak u Redu, koji radi. Ne želimo to svesti samo na velika događanja kao što su kongresi odgojitelja i tražimo načine za animaciju koja se fokusira na franjevački obrazovni projekt i na mrežnu suradnju naših institucija.*

Novi oblici: ponovno paljenje vatre

Tijekom trogodišnjeg razdoblja želio sam s Definitorijem i SFME ponovno pokrenuti nove oblike prisutnosti i evangelizacije, prema dokumentu *Ite, Nuntiate* iz 2018. Već su održana dva sastanka na europskoj razini, jedan za Latinsku Ameriku i drugi za Afriku. U svakom području braća rade na utvrđivanju oblika, mjesta, vremena i braće dostupnih za nove prisutnosti, uvijek ostajući u dijalogu s provincijalnim ministrima.

Moram reći da ne vidim entuzijazam s početka našeg stoljeća u tom pogledu, ali postoje vrlo osjetljiva braća u različitim dijelovima svijeta. Od vitalne je važnosti očuvati pitanje i tjeskobu onih među nama koji traže načine i prostore kako živjeti franjevačkim životom usredotočenim prije svega na duh molitve i pobožnosti te na intenzivan bratski život, s izborom malih struktura, prisutni sa siromasima i među njima, u jednostavnom stilu, u putujućim misijama, služenju, prvom navještaju, prema onome što se sviđa Gospodinu na različitim mjestima i u različitim okolnostima.

Znam da među nama ima dosta skeptika, ako ne i osuđivača. Drugi se samo boje da će izgubiti snagu da nastave ono što već posjeduju. Uvjeren sam da je potrebno ostaviti prostora za različite izraze karizme, koji ne ostaju samo u okvirima onoga što već znamo. To ne znači stvarati iskustva serije A i serije B, nego radije slušati što nam Duh govori kako bismo ponovno pokrenuli kvalitetu našeg života danas, gdje god da smo prisutni. Ne gasimo Duha!

[41] ZD, *Smjernica* br. 16.

Sa i među siromasima

Privilegirano mjesto naše prisutnosti je među siromasima. Iz Franjinog susreta s gubavcima to je nepobitna činjenica i naše Konstitucije s jasnoćom podvlače i to ne može a da nas uvijek iznova ne stavlja u neugodnu situaciju.[42] U studenom ove tri godine napisao sam pismo u povodu Svjetskog dana siromaha, podsjećajući na njihovu "sakramentalnu" prisutnost i tražeći konkretne geste blizine siromasima, koji su svojom jednostavnom prisutnošću naši učitelji.[43] Prisutni smo na mnogim mjestima siromaštva, bijede i nepravde, a možemo birati i više.

➢ *Tijekom trogodišnjeg razdoblja odgovorili smo na Mandat br. 28 Generalnog kapitula preko Ureda PMOS-a koji predano radi na razvoju Franjevačke mreže migranata od Sredozemlja i Latinske Amerike do Franjevačke mreže za mir i cjelovitu ekologiju u Aziji, odobrene od provincijalnih ministara. Nije li to znak vremena koje od nas traži uključenost i dijeljenje, naviještanje i osuđivanje? Papa Franjo nas puno ohrabruje i čini to u duhu Evanđelja.*

➢ *Dio ovog kapitula je i predanost Reda cjelovitoj ekologiji, od akademskog polja do P.U.A.*[44] *i u drugim akademskim središtima Reda, na dobre prakse animacije, suradnju s laicima i drugim tijelima, uključujući i nekršćanska, na pastoralne odjeke stvarnosti koje sam susreo u Aziji, i na mnogo više mjesta. Nemojmo zanemariti ovo područje, koje je u mnogim područjima Reda od životne važnosti za braću, također s obzirom na ekumenski, međureligijski i međukulturalni dijalog. Zaronimo dublje u njezino značenje i sadržaj, prepoznajući ga kao duboko povezanog s našom duhovnošću i karizmom, kako svjedoče naše Konstitucije.*[45]

➢ *Predanost promicanju bratske ekonomije dio je našeg izbora da živimo kao manja braća. Tijekom trogodišnjeg razdoblja nastavio se rad na organiziranju financija Reda i osposobljavanju za njegov život i poslanje. Važni su bili konferencijski susreti ministara i provincijskih ekonoma s generalnim ekonomom* [46]*, te razmatranje načina dobrovoljnih priloga provincija Generalnoj kuriji*[47]*. Ra-*

[42] Vidi *CG* 66; 96-97 (prikaz, ostalo).
[43] Vidi *CG* 93,1.
[44] ZD, *Mandat* br. 15.
[45] Vidi *CG* 1 i 71.
[46] ZD, *Mandat* br. 7.
[47] ZD, *Mandat* br. 6.

dimo na procjeni financijske održivosti svakog entiteta[48], utvrđujući što učiniti u budućnosti za one u siromašnijim područjima koja su u porastu.

➢ *Služba Zaklade OFM Fraternitas raste i tako razvija novi mentalitet traženja sredstava, suodgovorne suradnje između kurije i entiteta, postupno nadilazeći mentalitet i prakse uzdržavanja – ovisnosti, koordinirajući različita tijela koja nas podupiru u mreži.*

Još uvijek možemo puno naučiti o životu kao siromasi i među njima. Započnimo s osvrtom na sredine u kojima živimo, sredstva kojima raspolažemo, količinu i upotrebu novca, središnje pitanje ako želimo reanimirati „suhe kosti“ našeg obećanja da ćemo živjeti „bez ičega svoga“. I ovdje se ne trebamo bojati i možemo učiniti i više, Providnost nas ne napušta.

[48] ZD, *Mandat* br. 8.

Zaključak

Svetoj Mariji, Djevici došašća, milosti punoj, Bezgrešnoj od početka svoga postojanja, sa sinovskim povjerenjem povjeravam naše živote manje braće, kontemplativnih u poslanju u ovom mračnom vremenu, a ipak obogaćeno Očevim blagoslovom svijetu.

Ponizno molim našeg brata i oca Franju da ne zaboravi nas, svoju braću, koji s teškom mukom idemo s njim stopama siromašnog Krista, ali koji s pouzdanjem želimo obnoviti naše da, kako bi svojim životom i riječju naviještali Radosnu vijest Isusa Krista.

S ovim vas osjećajima bratski pozdravljam i preporučujem milosrđu Gospodina, našoj snazi.

Fra Massimo Fusarelli, OFM

Generalni ministar

Rim, 8. prosinca 2024.

Svetkovina Bezgrešnog Začeća BD Marije, Kraljice Reda

Prot. 113575/MG-60-2024

ORDO FRATRUM
MINORUM
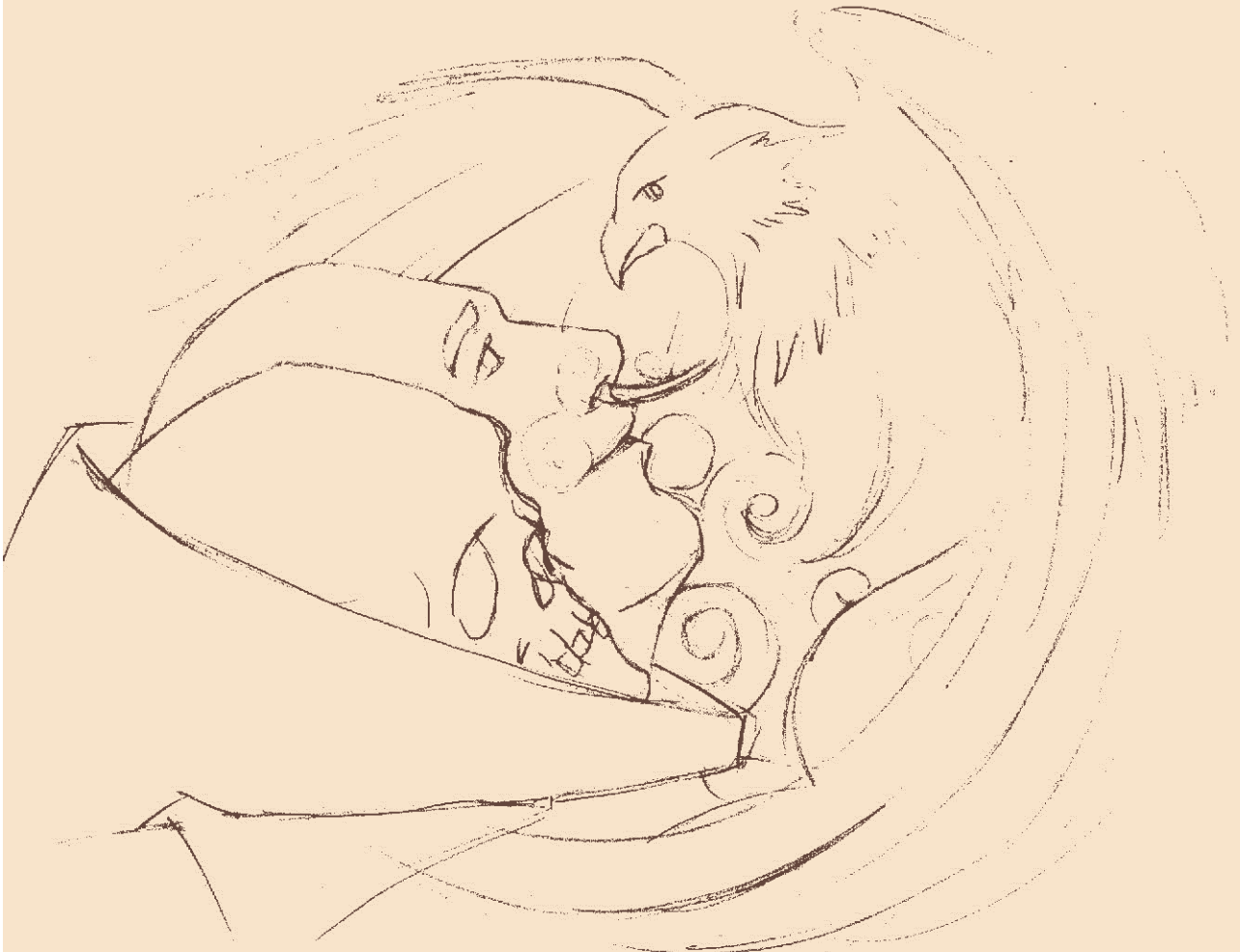
Curia Generalis
Via di S. Maria Mediatrice, 25
00165 Roma, Italia
www.ofm.org